

DOI: 10.15290/rtk.2016.15.2.26

 0000-0002-3845-5364*bp Andrzej F. Dziuba**Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie***ks. Józef Zabielski*****Kult Miłosierdzia Bożego jako religijno-moralne wyzwanie współczesności*****Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu
Kardynała Stefana Wyszyńskiego,
Warszawa 2017, ss. 133**

Chrześcijaństwo ze swym orędziem Ewangelii stanowiło niezwykłą nowość w krajobrazie religijnym oraz filozoficznym ówczesnego świata basenu Morza Śródziemnego. Ta obawa, wręcz strach konfrontacji wywoływały nawet krwawe prześladowania i prawną walkę, podszywaną zawsze ideologią, w znacznym stopniu wynikającą z separacji z ówczesnym judaizmem. To była podstawowa przesłanka wszelkich prześladowań. Nie imperium rzymskie, ale już wypaczony judaizm zwalczał chrześcijaństwo.

Trzeba pamiętać, że już w Starym Przymierzu ludzie proszą o miłosierdzie, a Bóg niezwykle chętnie go udziela. Zwłaszcza słynny psalm 50 jest szczególnym przykładem miłosierdzia Boga Jahwe. Zresztą stał się pewnym modelem także na przyszłość. Tym czasem *Nowy Testament* wysławia miłosierdzie Boże objawione i wyrażone i jednocześnie spełnione przede wszystkim przez słowa i czyny Jezusa.

Problematyka miłosierdzia jest jedną z wiodących i różnicujących rzeczywistości wpisane w chrześcijaństwo, zwłaszcza w stosunku do innych religii. To jest kategoria zupełnie nowa, choć oczekiwana duchowo, wpisana w ludzka naturę. Zwłaszcza pontyfikat Jana Pawła II uczynił tutaj wyjątkowe wskazania naukowo-badawcze jak i ewangelizacyjne. Oczywiście, potrzebne było osobowe orędzie św. Siostry Faustyny oraz

bl. ks. Michała Sopočki, aby rozeznanie to nabrało nowego uświadomienia. Bez tych Bożych znaków świętości, bez tej „iskry” tak zdeterminowane dzieło Jana Pawła II chyba nie byłoby możliwe.

Autor prezentowanej książki jest wybitnym teologiem moralistą, profesorem zwyczajnym Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Jest uczestnikiem wielu sympozjów międzynarodowych oraz autorem wielu artykułów, studiów i opracowań. Wśród opublikowanych książek można wskazać: *Współczesny indyferentyzm religijny. Studium teologicznomoralne* (1999), *Prawda ludzkiego losu* (2000), *Wydobywanie dobra. Teologia chrześcijańskiego miłosierdzia* (2006), *Odpowiedzialność za życie* (2007), *Teologiczno-etyczne podstawy ładu społecznego* (2010).

Książkę otwiera spis treści (s. 5-6) oraz wstęp (s. 7-9). Natomiast zasadniczy korpus prowadzonych badań usystematyzowano w cztery rozdziały, a te z kolei podzielono na jeszcze mniejsze fragmenty opatrzone tytułami.

Geneza i aktualność kultu Bożego Miłosierdzia to tytuł pierwszego bloku (s. 11-23). To garść uwag wprowadzających i wstępnych bardzo cenna i potrzebna dla dalszej refleksji.

Drugi rozdział nosi tytuł: *Teologiczne podstawy kultu Miłosierdzia Bożego* (s. 24-55). Najdoskonalszym osobowym objawieniem Bożego Miłosierdzia jest Wcielenie Syna Bożego. W konsekwencji realizacja tego Miłosierdzia miała miejsce w dziele Odkupienia. Autor przybliży także dzieło uświęcenia czy zastosowanie Miłosierdzia Bożego.

Kolejny rozdział pracy ks. prof. J. Zabielskiego opatrzone tytułem: *Formy kultu Bożego Miłosierdzia* (s. 56-103). Książd prof. J. Zabielski wyróżnia tutaj trzy podstawowe formy: 1. Obraz Jezusa Miłosiernego; 2. Święto Miłosierdzia; 3. Modlitwy i inne formy. Ukazano historię i teologię Obrazu. Odnośnie do święta zwrócono także uwagę na historię starań oraz teologię. Natomiast wśród modlitw wskazano na: 1. *Koronkę*; 2. *Litanie*; 3. *Nowennę*.

Czwarty rozdział omawianego studium koncentruje się na temacie: *Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia jako „Rok łaski od Pana”* (s. 104-124). Jak pisze autor to „Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia jako wyzwanie religijno-moralne” (s. 9). Ukazano historię, cele i wyzwania związane z Rokiem Świętym. Czymś wyjątkowym był Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia 2015-2016. Jeden z punktów szczegółowych ks. J. Zabielski opatrzył tytułem: *„Bycie miłosiernym” jako uczenie Bożego Miłosierdzia* (s. 108-116). W końcu przybliżono religijno-kultyczne zobowiązania, jakie wypływają z autentyzmu przeżycia Jubileuszowego Roku Miłosierdzia.

Treściowo książkę zamyka zakończenie (s. 125-127). Autor zamieścił jeszcze schematyczną bibliografię, podzieloną na nauczanie Kościoła (s. 128) oraz literaturę przedmiotu (s. 129-133).

Jak wskazuje tytuł prezentowanego opracowania, zasadniczy nurt tematyczny omawianych badań to kwestie kultu. To oddawanie czci i okazywanie czci, to szczególne odniesienie do Boga. A więc zasadniczo kategoria czci religijnej należnej Bogu jako Stwórcy, Odkupicielowi oraz Uświęcicielowi. Tutaj jawi się pytanie, czy jest w nim akcent położony bardziej na uwielbienie i dziękczynienie czy raczej błaganie i prośbę. Wreszcie to dotykane także kategorii adoracji. Te wszystkie odniesienia do Boga, zwłaszcza w kategorii miłosierdzia nabierają nowych wyrazów i jakości.

Lektura książki ks. prof. J. Zabielskiego zdaje się wskazywać, iż dobrze spełnił swoją zapowiedź ze wstępu: „W naszych analitycznych refleksjach tytułowego zagadnienia tej publikacji chcemy przybliżyć historię rozwoju kultu Bożego Miłosierdzia w XX w. i jego teologiczne uzasadnienie oraz formy i potrzeby rozwijania tej pobożności” (s. 8). Właśnie takie są wiodące treści przedstawionego materiału badawczego. Ważna jest owa systematyzacja historyczna, zwłaszcza gdy ma się na względzie znane zmagania eklezyjalne wokół prawdy Bożego Miłosierdzia.

Dobrze, że autor wyraźnie wskazuje na bazę bibliograficzną prowadzonych badań: „Podstawą źródłową będą publikacje bł. Michała Sopoćki, teksty ukazujące jego osobę oraz pisma św. Faustyny Kowalskiej” (s. 8-9). Zatem to dwie ważne postaci w całym dziele rozeznawania Miłosierdzia Bożego zawsze winny być szczególnie nośnym czynnikiem i elementem badawczym.

Zdaniem autora

naśladowanie zaś Bożego Miłosierdzia w miłosiernych uczynkach może ułatwić rozwiązanie wielu współczesnych problemów kulturowo-społecznych oraz ekonomiczno-politycznych, jak też utrzymać pokój w świecie, którego wszyscy ludzie usilnie pragną (s. 126).

To duży optymizm, zwłaszcza wobec konfrontacji z realizmem postaw wielu współczesnych ludzi, społeczności i szeroko pojętych trendów cywilizacyjnych, zwłaszcza politycznych. Wręcz miłosierdzie neguje się z samej zasady, więcej – na takiej postawie odrzucenia buduje się sukcesy, kariery i realizuje się różne dążenia. Miłosierdzie nie jest modne, nie jest na czasie.

W rozważaniach ks. prof. J. Zabielskiego jawi się chęć udzielenia pewnych odpowiedzi, zwłaszcza w płaszczyźnie religijno-moralnej. Umiejętność zauważenia, że Boże Miłosierdzie to także realizm

konkretnego człowieka, współczesnego człowieka. Zapewne te nadzieje i oczekiwania trzeba polecać wstawiennictwu św. Siostry Faustyny i bł. Michała Sopoćki. Ich misja bowiem się nie zakończyła, potrzebne są i wyraźnie oczekiwane dalsze owoce apostołstwa Miłosierdzia Bożego, wyrastające z ich świętości. Trzeba ciągle wracać do tych Apostołów Miłosierdzia, ufając w ich wstawiennictwo, także w płaszczyźnie pogłębienia teologii i duchowości miłosierdzia. To jest ciągle aktualna problematyka, oczekująca na dalsze badania interdyscyplinarne.

Zaprezentowane osiągnięcia badawcze białostockiego profesora są tym bardziej symboliczne, bowiem wywodzą się z kręgu życia i działalności bł. Michała Sopoćki. Właśnie tam spełniało się jego powołanie. W książce do pewnego stopnia można nawet odczuć tę niezwykłą atmosferę i to wyjątkowe środowisko, które dziś wyraźnie inspiruje przedstawione w książce nowe refleksje i ciekawe wyniki badawcze. Wydaje się, że tamten duch, tamta świętość jest nadal zobowiązującym duchowo wyzwaniem dla każdego kto zajmuje się problematyką Bożego Miłosierdzia.

Lektura opracowania ks. prof. Józefa Zabielskiego pokazuje, iż nadal prawda Bożego Miłosierdzia jest tematem zadaniem, tak naukowo-badawczym jak i duszpasterskim. Wiele treści pozostaje nadal w sferze teorii czy inspirującego przekazu. Tym czasem prawda ta jest szczególnie zobowiązująca i wyzwająca zobowiązania osobowe oraz eklezjalne. Może prezentowana książka będzie tutaj ważnym elementem inspirującym i pomocnym duszpastersko oraz dalszym twórczym otwarciem na bogactwo Bożego Miłosierdzia.

Rozwój duchowości Bożego Miłosierdzia rodzi ciągle nowe formy i przejawy. Odkrywa się nowe aspekty, wyrazy czy konkretne formy. Oczywiście, czasem przyjmuje się wobec nich pewne postawy rezerwy czy niepewności, ponieważ czeka się na ich praktyczną oraz eklezjalną weryfikację. Wydaje się jednak, że miłosierdzie – w swym teologicznym przesłaniu – jest szczególnie dynamiczne i zarazem oczekujące zaufania oraz szerokiej nadziei, zwłaszcza Bożej nadziei.

Dobrze, że autor dokonał pewnych systematyzacji i zestawień w historii, praktyce oraz przejawach kultu Miłosierdzia Bożego. Na fali pewnych postaw i działań mało systematycznych taki zabieg jest bardzo oczekiwany i jednocześnie pomocny. W takich sytuacjach zawsze potrzebna jest jasna wykładnia podstawowych wskazań doktrynalnych Kościoła. Trzeba przyznać, że autor jest tutaj przedstawicielem dobrze pojętej ortodoksji, ale jednocześnie otwartej, twórczej i głęboko osadzonej w tradycji Kościoła.